

Prosjekt Saltens Flora

Resultater fra florakartleggingen i Steigen 2006

Trond Skoglund & Mats G Nettelblatt

Innledning

I dagene 20-23. juli 2006 var amatør- og fagbotanikere fra hele landet samlet i Leinesfjord i Steigen kommune. Formålet med samlingen var å kartlegge floraen i utvalgte deler av kommunen.

Florakartleggingen var en del av Prosjekt Saltens Flora (PSF), og lignende opplegg er tidligere arrangert i Skjerstad 2003, Hamarøy/Tysfjord 2004 og Saltdal 2005.

Steigen kommune lot oss fritt få benytte Steigen sentralskole disse fire dagene, og skolen fungerte utmerket som base. Her var det kjøkken, arbeidsrom, dusjanlegg og andre fasiliteter som botanikerne satte pris på etter lange dager i felten.

Feltarbeid ved Åbornes i Nordfold. Kristine Liarbø Jakobsen (nærmest) undersøker ei strandeng, mens May-June Knutssøn og Finn Edvardsen registrerer plantelivet på et strandberg. Foto: Trond Skoglund.

Rekordstor deltakelse

Trettifem amatør- eller fagbotanikere deltok på Steigen-samlinga. Femten av de trettifem deltakerne hadde lokal tilknytning ved at de var bosatt innenfor PSFs prosjektområde, som omfatter de ni kommunene i Salten. Resten av deltakerne kom fra andre kanter av landet, samt ei fra Tyskland.

De siste årene har det vært økende interesse for å være med på inventeringssamlingene, som er en ypperlig anledning for botanikkinteresserte å lære mer om botanikk og florakartlegging, og ikke minst å treffe andre med samme interesse.

Deltakerliste Steigen 2006			
Bing, Ted	8590 Kjøpsvik	Krumsvik, Leiv Sigmund	4120 Tau
Brevik, Åse Bøilestad	8140 Inndyr	Lybekk, Astrid Hakvaag	0969 Oslo
Brun, Knut	8250 Rognan	Løfall, Bjørn Petter	1613 Fredrikstad
Dalen, Lars	5582 Ølensvåg	Navjord, Inger	8200 Fauske
Edwardsen, Finn A.	2818 Gjøvik	Nettelblatt, Mats G	8074 Bodø
Engan, Gunnar	1431 Ås	Nyaas, Birgit	8100 Misvær
Engelskjøn, Torstein	9047 Tromsø	Nyaas, Olav	8100 Misvær
Førland, Berit	4100 Jørpeland	Olsen, Aud Borgsø	8026 Bodø
Førland, Ove	4100 Jørpeland	Olsen, Knut-Jørgen	8026 Bodø
Gylseth, Kjersti	8285 Leines	Rønning, Gunhild	7730 Beitstad
Gaarder, Geir	6630 Tingvoll	Simones, Jorunn	3674 Notodden
Hagen, Norman	3743 Skien	Skjerstad, Ragnar	8200 Fauske
Hansen, Arne Enger	1455 Nordre Frogn	Skoglund, Trond	8151 Ørnes
Hansen, Gunnar	3050 Mjøndalen	Sortland, Andy	9017 Tromsø
Hanssen, Even Woldstad	1184 Oslo	Strand, Solgunn	1793 Tistedal
Harildstad, Eli	8283 Leinesfjord	Utz, Carola	Norderstedt, Tyskl.
Jakobsen, Kristine Liarbø	8050 Tverlandet	Vigander, Kristin	1358 Jar
Knutssøn, May-June	8027 Bodø		

Feltarbeidet

Deltakerne ble delt inn i åtte lag:

Lag 1: Andy Sortland, Birgit Nyaas, Olav Nyaas, Bjørn Petter Løfall.

Lag 2: Trond Skoglund, May-June Knutssøn, Geir Gaarder, Kristine Liarbø Jakobsen, Finn A. Edwardsen, Kristin Vigander.

Lag 3: Ragnar Skjerstad, Lars Dalen, Leiv Krumsvik, Kjersti Gylseth.

Lag 4: Mats G. Nettelblatt, Berit Førland, Ove Førland, Eli Harildstad, Arne Enger Hansen.

Lag 5: Even W. Hanssen, Aud Borgsø Olsen, Jorunn Simones, Gunnar Hansen.

Lag 6: Knut Brun, Inger Navjord, Ted Bing.

Lag 7: Åse Bøilestad Brevik, Carola Utz, Knut-Jørgen Olsen, Norman Hagen.

Lag 8: Gunnar Engan, Gunhild Rønning, Solgunn Strand, Astrid Hakvaag Lybekk.

Lagenes oppgave var å registrere flest mulige planter, og minimum 100, i utvalgte UTM-ruter på fem ganger fem kilometer (25 kvadratkilometer). Steigen har 93 slike ruter. Vårt utgangspunkt var at 49 av disse rutene var såkalte nullruter, det vil si ruter der det ikke var gjort noen som helst registreringer. Vår innsats ble derfor i hovedsak konsentrert om nullrutene eller ruter hvor det var gjort svært få registreringer. Før vårt besøk hadde Steigen 23 ruter med hundre eller flere planter registrert.

For hver rute førte lagene alle registrerte arter på en såkalt kryssliste. PSF har egne krysslister for Salten, enten med norske og vitenskapelige navn, hvor alle kjente plantearter er skrevet på den ene siden av et A4-ark. Her kan artene krysses av etter hvert som de blir observert. På baksiden er det laget felt for opplysninger om hver lokalitet som blir besøkt. Hvert lag brukte en dag i hver rute.

Vanskelige og/eller interessante planter ble samlet inn for nærmere bestemmelse og pressing. Alt innsamla materiale, i alt 497 belegg, er sendt til Tromsø museum for arkivering.

Feltlagene brukte GPS-instrument for måling av nøyaktig UTM-koordinater under registreringsarbeidet.

Den sjeldne rødlistearten håndmarinøkkel (*Botrychium lanceolatum*) ble funnet for første gang i Steigen. Foto: Trond Skoglund.

150 dagsverk dugnadsarbeid

Steigen-samlinga er utvilsomt tidenes botanikkdugnad i Salten. I løpet av de fire dagene, ble det utført 110 dagsverk feltarbeid. I tillegg kommer om lag 40 dagsverk etterarbeid på kveldstid under selve samlinga, med bestemmelser, pressing, systematisering og journalføring av innsamla plantebelegg, samt diverse praktisk arbeid. All denne innsatsen ble som vanlig utført på frivillig basis uten noen form for godtgjørelse.

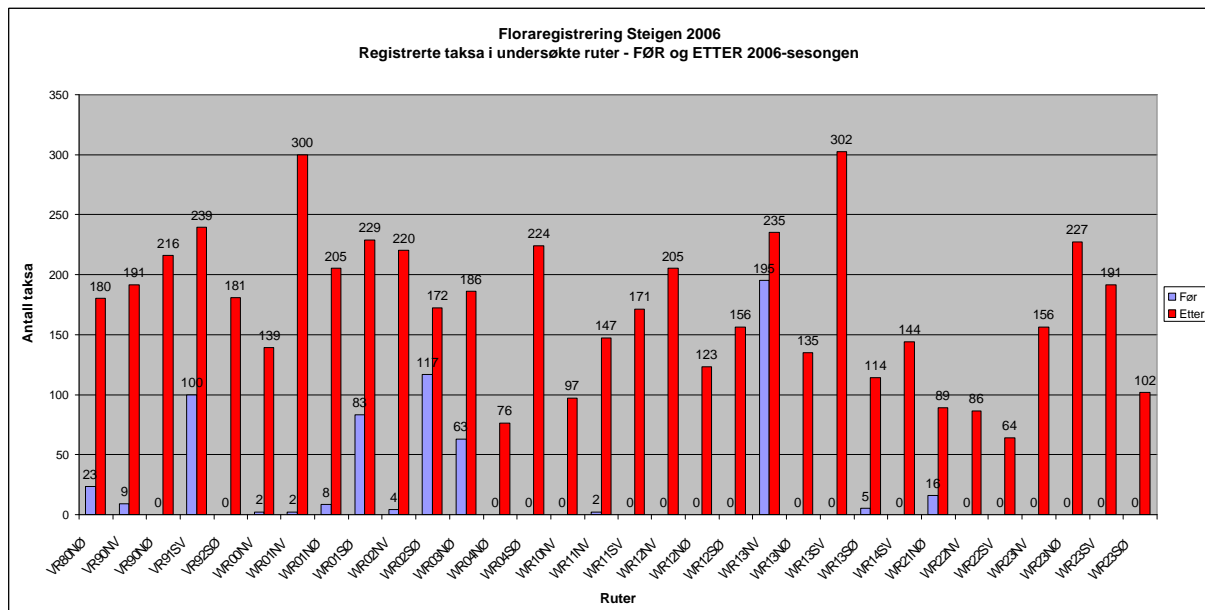
32 ruter ble undersøkt i løpet av Steigen-samlinga, jfr. tabellen under.

Undersøkte ruter Steigen 2006							
Rute	Område	Lag	Dato	Rute	Område	Lag	Dato
VR80NØ	Klokkvikodden	3	21.7	WR11SV	Vinkenes	4	22.7
VR90NV	Brennsundvika	3	21.7	WR12NV	Steinsland	7	22.7
VR90NØ	Laukvika	3	20.7	WR12NØ	Lommeren	1	20.7
VR91SV	Brennviksand	5	22.7	WR12SØ	Balkjosen Ø	5	20.7
VR92SØ	Saur	4	20.7	WR13NV	Lundøya SØ	1	22.7
WR00NV	Segelstein	6	20.7	WR13NØ	Skranstad	4	21.7
WR01NV	Leinesfjord	1/3	21.7/23.7	WR13SV	Engeløya SØ	8	21.7
WR01NØ	Botnfjorden	2	20.7	WR13SØ	Mortenstrand	6	22.7
WR01SØ	Åbornes	2	21.7	WR14SV	Lundøya Ø	1	22.7
WR02NV	Skotsfjorden	7	20.7	WR21NØ	Hopen S	5	21.7
WR02SØ	Mannslagarvatnet	GG	21.7	WR22NV	Lommervatnet N	1	20.7
WR03NØ	Hakvåg	8	20.7	WR22SV	Bjørsvika	5	21.7
WR04NØ	Lundøya NV	2	22.7	WR23NV	Straumfjorden N	4	21.7
WR04SØ	Lundøya V	2	22.7	WR23NØ	Forsan	3	22.7
WR10NV	Brattfjorden	4	22.7	WR23SV	Straumfjorden S	5/7	21.7
WR11NV	Lakså	6	21.7	WR23SØ	Øvre Mudalen	5/7	21.7

I etterkant av feltarbeidet la gruppene ned et betydelig arbeid på kveldstid med gjennomgang av dagens registreringer, pressing og journalføring av innsamla plantebelegg. Her er Bjørn Petter Løfall, Olav Nyaas, Birgit Nyaas og Andy Sortland i gang med kveldsøkt. Foto: Trond Skoglund.

Figuren under viser antall registrerte taksa (dvs. arter, underarter, varieteter og hybrider) i de 32 undersøkte rutene. De blå søylene viser status før 2006-sesongen. 18 av de 32 undersøkte rutene var nullruter. De røde søylene viser status etter endt florakartlegging. Statistikken bygger på data fra PSFs database på www.saltenflora.no.

Mange nye arter

I prosjektets internettdatabase på www.saltenflora.no var det for Steigen registrert 631 ulike planter før feltsesongen 2006. Etter gjennomført florakartlegging og innlegging av data fra krysslister og pressejournal i databasen, har det totale artstallet for kommunen økt til 684, det vil si en økning på 53 taksa i databasen.

Nedenfor har vi kommentert en del mindre vanlige planter som ble registrert i 2006.

Mjukt brasmegras
(*Isoetes echinospora*)

Ny for Steigen. Funnet i Forsanvatnet og Steinlandsvatnet. Kjent fra 16 lokaliteter spredt i Salten, helt sikkert oversett.

Håndmarinøkkel
(*Botrychium lanceolatum*)

Ny for Steigen. Funnet i gråmosesteppa på strandberg på vestsida av Lundøya. Sjelden art i Salten, med i alt fire lokaliteter. De andre tre finnes i Meløy, Beiarn og Fauske.

Brodtdelg
(*Dryopteris carthusiana*)

Ny for Steigen. Innsamlet i Straumfjorden. Ellers et fåtalls funnsteder i Meløy, Bodø, Sørfold og Hamarøy.

Geittelg
(*Dryopteris dilatata*)

Ny for Steigen. Innsamlet / registrert på åtte lokaliteter spredt i kommunen. Ellers kjent fra åtte steder i Meløy, Bodø og Saltdal.

Meldestokk
(*Chenopodium album*)

Ny for Steigen. Funnet i Haviskaret ved Helnessund. Kjent fra et trettitalls steder spredt over hele Salten. Et ganske vanlig ugras.

Ru-stjerneblom
(*Stellaria longifolia*)

Ny for Steigen. Innsamlet på Straumfjordens østside i lågurtbjørkeskog. Ellers kjent fra et tjuetalls steder i Salten, noe østlig.

Soleienøkkerose
(*Nuphar pumila*)

Ny for Steigen. Innsamlet på Lundøya: Øvre Oksøya i et myrtjern i kystheilandskap. Ellers påvist på ti-tolv steder i Fauske, Hamarøy og Tysfjord.

Akeleieførstjerne (Thalictrum aquilegifolium)	Ny for Steigen. Innført prydblante. Funnet forvillet på Engeløya: Hakvåg. For øvrig bare tre funnsteder i Gildeskål, Beiarn og Bodø.
Sylblad (Subularia aquatica)	Ny for Steigen. Registrert i et tjern øst for Langvatnet, ved Stortinden. Ellers kjent fra ti-tolv steder i Gildeskål, Bodø og Fauske.
Pengeurt (Thlaspi arvense)	Ny for Steigen. Funnet på skrotemark i Leinesfjord sentrum. Om lag 14 andre funnsteder påvist i Salten, i kommunene Gildeskål, Beiarn, Bodø, Fauske og Saltdal.
Kratthumleblom (Geum urbanum)	Tidligere kjent fra området Laskestad – Hanekammen - Prestkona på sørsida av Engeløya. To nye funn ble gjort i ei sørvendt li ved Steinmerra, ikke langt fra Leinesfjord. Lokaliteten bør undersøkes nærmere. Sjelden art i Salten, bare påvist to steder i Meløy, to steder i tidligere Skjerstad kommune og ett sted i Bodø i en hekk.
Vårskrinneblom (Arabis thaliana)	Ny for Steigen. Funnet på to lokaliteter: Bjørsvika ved Helnessund og Åbornes i Nordfold. Arten er ellers påvist syv-åtte steder i Meløy, et sted i Beiarn og et sted i Hamarøy.
Rognspirea (Sorbaria sorbifolia)	Ny for Steigen. Forvillet hageplante. Funnet tre steder på Vinkenæs. Ellers i Salten funnet seks steder fordelt på fem kommuner, sikkert oversett.
Villeple (Malus sylvestris)	Ny for Steigen og Salten. Denne ble funnet av Greta Sollie og Hildur Zahl ved Steigberget på Engeløya.
Alpegullregn (Laburnum alpinum)	Ny for Steigen. Innført tre i hager, forvilles av og til. Dyping. (Vanlig) gullregn er funnet to steder i Salten, i Bodø og Meløy.
Hagelupin (Lupinus polyphyllus)	Ny for Steigen. Vanlig hageplante som finnes forvillet i veikanter og kulturmark. Registrert på fem lokaliteter. Ellers 14 funn rundt om i Salten.
Amerikamjølke (Epilobium watsonii)	Ny for Steigen. Funnet på seks lokaliteter, flest blant de åtte saltenkommunene den er angitt fra – hittil... I Nordland ble den først notert fra Sømna i 1983 og har deretter hatt sitt seierstog.
Fagerfredløs (Lysimachia punctata)	Ny for Steigen. Forvillet hageplante. Funnet på Krogsvoll. Ellers 18 funn i sju saltenkommuner.
Mysekemaure (Galium triflorum)	Ny for Steigen. Straumfjordens østside. Bare seks andre funn i Salten, det nærmeste i Hamarøy, rett på andre sida av Veggfjellet! Ytterligere en angivelse fra Hamarøy, to fra Saltdal, og en hver fra Bodø og Tysfjord.
Skjoldbærer (Scutellaria galericulata)	Ny for Steigen. Seks lokaliteter. Ellers 29 saltenforekomster: Beiarn 1 (forvilla), Bodø 8, Gildeskål 3, Hamarøy 6, Meløy 9 og Tysfjord 2.
Revebjelle (Digitalis purpurea)	Ny for Steigen. Slåttvika i Brattfjorden, forvillet fra hage. Ellers tre saltenfunn, to i Meløy og ett i Fauske.
Lappveronika (Veronica serpyllifolia ssp. humifusa)	Ny for Steigen. Funnet på to steder: Nordfold, ved Kvinneuniversitetet og sørøstsida av Stortinden. Dette er en gjenganger på våre registreringssamlinger og hadde 'før oss' ei utbredelsesluke mellom Rana og Salangen i Troms. Vi har tidligere funnet den i Skjerstad, Hamarøy, Tysfjord og Saltdal (3 funn).

Tromsøyentrøst (<i>Euphrasia hyperborea</i>)	Ny for Steigen. Funnet på to steder: Steinsland ved riksveien og Storhaugen sørvest for Stamsvika. Ellers 13 saltfunn fordelt slik: Beiarn 1, Gildeskål 2, Hamarøy 1, Saltdal 3, Skjerstad 3, Tysfjord 3.
Blåleddved (<i>Lonicera caerulea</i>)	Ny for Steigen. Funnet på Vinkenes, nord for gårdene. Hittil bare totalt sju funn i Salten: Beiarn 3 (sist funnet 19.03.2007), Bodø 3, Tysfjord 1. Sikkert i sterk spredning!
Skjermleddved (<i>Lonicera involucrata</i>)	Ny for Steigen. Funnet på Vinkenes, nord for gårdene. Ellers ikke kjent som forvilla i Salten.
Honningknoppurt (<i>Centaurea montana</i>)	Ny for Steigen. Vanlig hageplante som lett sprer seg. Funnet på tre lokaliteter: Bjørsvika ved Helnessund, Storvika i Nordfold og Lagmannsosen i Botnfjorden. Ellers kjent fra 12 lokaliteter i seks saltkommuner.
Ugrasklokke (<i>Campanula rapunculoides</i>)	Ny for Steigen. Forvillet hageplante, men blir ikke like lett ugras her som sørpå – ennå? Registrert i Straumfjorden. Kjent fra noen få lokaliteter i Bodø, Fauske, Hamarøy og Tysfjord.
Stivsvever (<i>Hieracium seksjon Rigida</i>)	Ny for Steigen. Funnet på Engeløya, mellom Knausen og Ankersvågen. Sjelden, også to funn i Beiarn.
Vanlig kvitkurle (<i>Leucorchis albida</i> ssp. <i>albida</i>)	Ny for Steigen. Samlet inn på rikmyr i Myklebostadmarka på nordsida av Botnfjorden. Sjelden orkidé i Salten, tidligere påvist på tre steder i Inndyrsområdet og et funn på Sør-Arnøy i Gildeskål. Vanskelig å skille fra fjellkvitkurle. Kanskje et funn på begge sider av riksgrensa på Graddis i Saltdal.
Fuglereir (<i>Neottia nidus-avis</i>)	Ny for Steigen. Registrert i Brennsund: Matvika. Sjelden orkidé i Salten, hvor den ellers bare er kjent fra Kvernflåget ved E6 i Fauske rett nord for grensa mot Saltdal og et antall lokaliteter i nedre Beiarn.
Knappsiv (<i>Juncus conglomeratus</i>)	Ny for Steigen. Funnet to steder ved Grønvika i SØ del av Lundøya. I Salten er arten vanlig i hele Meløy, men videre nordover opptrer den bare på noen få lokaliteter i Gildeskål og Bodø.
Havstarr (<i>Carex paleacea</i>)	Ny for Steigen. Vi fant den fire steder: Brennsund, Balkjosen (2) og Lundøya. Ellers 22 funn i Salten fordelt på fem kommuner: Bodø 12, Fauske 3, Gildeskål 2, Meløy 4, Skjerstad 1.
Spraglestorr (<i>Carex halophila</i>)	Ny for Steigen, funnet i Balkjosen. Sjelden arktisk art med sørgrense i Salten. Ellers i databasen fire angivelser fra Beiarn og en fra Hamarøy pluss Fauske i Lid 2005.
Blystarr (<i>Carex livida</i>)	Ny for Steigen. Funnet på to lokaliteter: Mannslagarvatnet og Brennsund/Klokkvikodden. Sjelden, noe østlig art som bare har ni funn ellers i Salten fordelt på Bodø 3, Gildeskål 1, Hamarøy 1, Meløy 1, Saltdal 1, Sørfold 1 og Tysfjord 1.
Storkvein (<i>Agrostis gigantea</i>)	Ny for Steigen. Funnet to steder: Svartfjell: Langvikodden og Brattfjorden: Slåttvik. Ellers funnet ti ganger i Salten, fordelt på kommunene Beiarn, Bodø, Gildeskål og Saltdal.
Stivsvingel (<i>Festuca trachyphylla</i>)	Ny for Steigen. Funnet langs riksvegen på østsida av Straumfjorden, sannsynligvis kommet med utsådd frøblanding. Arten har ellers vegkantsfunn i Beiarn og Saltdal (to funn langs E6).

Bladfaks
(*Bromus inermis*)

Ny for Steigen. Funnet på kulturmark Leinesfjord sentrum. Dette er vanlig gras i kunsteng og havner av og til andre steder. Fem funn i Bodø og et hvert i Saltdal og Skjerstad.

Vannbotanisering i tjernet Lågen på Røtnes, Engeløya. Her tas både langstøvler og svømmeferdigheter i bruk i jakten på vannplanter. Geir Gaarder (nærmest) og Åse Bøilestad Breivik i kjent stil. Foto: Trond Skoglund.

Takk

Takk til Steigen kommune som velvilligst lot oss få benytte Steigen sentralskole i Leinesfjord vederlagsfritt. Takk også til SABIMA og Rødlisteprojektet som gjennom flere år har støttet våre inventeringssamlinger økonomisk.